

Nr 500.

Av herr Senander m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, med förslag till lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1945/46 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, m. m.

I propositionen föreslås, att dyrtidstilläggen å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag skola fastställas till samma belopp, som gälla för innevarande budgetår. För blindhetsersättningen förutsättes ävenledes oförändrat dyrtidstillägg.

Härutöver föreslås en lag om provisoriska utjämningspensioner och utjämningsunderstöd, en i och för sig erkännansvärd förbättring, men som dock endast berör 1 000—2 000 folkpensionärer med egna inkomster. För folkpensionärernas stora massa har propositionen i detta avseende ingen nämnvärd betydelse.

Genom beslut vid förra årets riksdag erhöll folkpensionärerna provisorisk förstärkning av sina pensioner med 100 kr. för ensamstående och 50 kr. för andra pensionärer (makar) jämte ett extra månadstillägg. Denna pensionsförstärkning förklarades uttryckligen vara avsedd som en standardförbättring för folkpensionärerna. Även med denna förbättring är emellertid läget alltjämt svårt för det stora flertalet folkpensionärer. Vi äro medvetna om att det inte är möjligt att vinna riksdagens bifall till ytterligare provisorisk förstärkning av tilläggs-pensionerna. Respekten för termen "föregripande av utredningen" är därtill alltför stor hos flertalet riksdagsledamöter. Däremot skulle en höjning av dyrtidstillägget kunna ske utan att några sakliga invändningar skulle kunna resas med hänsyn till pågående utredningar. Vad vi syfta till är införandet av ytterligare ett procentuellt månadstillägg, varigenom dyrtidstillägget skulle uppgå till i runt tal 50 procent.

Mot ett sådant förslag har tidigare invänts, att folkpensionärerna därigenom skulle bli "överkompenserade". Denna invändning har emellertid inget sakligt berättigande — alldeles bortsett från det i och för sig orimliga talet om "överkompensation" i samband med de små folkpensionerna. Om man, som socialministern gör, räknar prisstegringen endast från tidpunkten för det pågående krigets utbrott, så äro, enligt den officiella och inte i allt korrekta statistiken, folkpensionärerna numera fullt kompenserade för dyrtiden. Enligt detta sätt att se skulle ytterligare ett månadstillägg betyda "överkompensation" åt folkpensionärerna. Men frågan om dyrtidstillägg åt folkpensionärerna

var aktuell tidigare än vid krigsutbrottet. Redan år 1939 var prisstegringen enligt 1935 års indexserie i runt tal 12 procent, vilket betyder, att folkpensionernas köpkraft vid denna tidpunkt försämrats med motsvarande procenttal. Flertalet andra samhällsgrupper hade vid tiden för krigsutbrottet kompenserats för den före kriget inträdda prisstegringen genom direkta löneförbättringar, statstjänarna i viss utsträckning genom det s. k. rörliga tillägget på deras löner. Folkpensionärerna däremot fingo ingen som helst kompensation för dyrtiden. De fingo vidkännas en sänkning av köpkraften på folkpensionerna med omkring 12 procent, och först år 1941 erhöilo de till dels kompensation för den efter krigsutbrottet inträdda levnadskostnadsstegringen.

Inte ens ett sjätte dyrtidstillägg skulle betyda ett fullt återställande av den ursprungligen beräknade köpkraften på folkpensionerna. Kravet härom är alltså ett mycket rimligt krav och varje tal om "överkompensation" obefogat. Den provisoriska förstärkningen av folkpensionerna angavs, som tidigare nämnts, vara avsedd som en verklig standardförbättring. Dess värde måste emellertid bedömas mot bakgrunden av levnadskostnadsläget år 1935, vilket utan tvivel legat till grund för 1937 års riksdagsbeslut beträffande folkpensionerna. Innan den ursprungliga köpkraften på tilläggspensionerna helt återställts genom dyrtidstillägget blir icke standardförbättringen i förhållande till levnadskostnadsläget år 1935 mer än omkring 100 resp. 50 kr. Det månads-tillägg riksdagen beslutade om utöver vad regeringen föreslagit åtgår till att utjämna underkompensationen i fråga om dyrtidstillägget.

Vad som här ovan sagts om folkpensionerna gäller i huvudsak även beträffande barnbidragen och blindhetsersättningen.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen, under förklaring att Kungl. Maj:ts proposition nr 151 icke kunnat bifallas oförändrad, måtte antaga nedanstående ändrade förslag till lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1945/46 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag samt förordning om dyrtidstillägg under budgetåret 1945/46 å blindhetsersättningar:

"Förslag

till lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1945/46 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd eller barnbidrag skall erhålla dyrtidstillägg därå för var och en av perioderna september—oktober 1945, november—december 1945, januari—februari 1946 och mars—april 1946 med belopp, motsvarande hälften av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för respektive period samt för var och en av perioderna juli—augusti 1945 och maj—juni 1946 med följande belopp, nämligen i fråga om folkpension eller

	invalidunderstöd	35 kronor	
	beträffande barnbidrag för ett barn ..	25	”
	” ” ” två ” ..	44	”
	” ” ” tre ” ..	62	” 50 öre
samt	” ” ” varje barn		
	däröver ytterligare	12	” 50 ”

Där sålunda för perioderna juli—augusti 1945 och maj—juni 1946 bestämt belopp understiger hälften av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för perioden, skall dock dyrtidstillägg för perioden utgå med hälften av ifrågavarande belopp. Dyrtidstillägg å barnbidrag utgår å det bidragsbelopp, som belöper å barnet, innan avdrag för inkomst jämlikt 6 § 2 mom. andra stycket lagen om barnbidrag verkställts.

Dyrtidstillägg utbetalas förfallit till betalning.

2 §.

Till kostnaderna bestrides av staten.

3 §.

Bestämmelserna i lagarna lagens tillämpning.

Denna lag den 1 juli 1945.”

”Förslag

till förordning om dyrtidstillägg under budgetåret 1945/46 å blindhetsersättningar.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som åtnjuter blindhetsersättning skall under budgetåret 1945/46 av statsmedel erhålla dyrtidstillägg därå med 250 kronor för år räknat.

Dyrtidstillägg utbetalas förfallit till
betalning.

2 §.

Bestämmelserna i förordningen förord-
ningens tillämpning.

Denna förordning den 1 juli 1945.”

Stockholm den 20 mars 1945.

K. E. Senander.

Gösta Kempe.

Gunnar Dahlgren.
